

Jak se žije a léčí ve Středoafričské republice

Další zprávy od MUDr. Marcela Drlíka z Bouzoumu

Moji milí,

tento dopis píšu v Bangui, kam jsem přijel vyprovodit otce Marcella a učitelku Francescu, kteří se vrací do Itálie a zároveň také přivítat otce Anastasia, který přiletěl z Prahy, aby v Africe strávil s námi několik dnů.

Teď tu mám dost napilno, protože kdykoliv zavítám do hlavního města, snažím se odtud přivést vždy něco potřebného pro bozoumskou nemocnici.

Tentokrát se pokusím sehnat testy na stanovení krevní skupiny a HIV positivity, které v Bozoumu zoufale chybějí. Naštěstí pro nejhorší případy mám na naší misi krevní banku – otce Norberta s krevní skupinou 0 – tedy univerzálního dárce. Už podvakerát jsem využil jeho laskavosti a požádal jej o krev pro těžce anemické kojence s malárií. Bez jeho krve by tito maličcí pacienti s největší pravděpodobností zemřeli.

Během nynějšího pobytu mi v Bangui navíc vypadla ještě ze zubu plomba. Díky Bohu, že se to stalo právě zde, v hlavním městě, protože v Bozoumu žádný zubař není. Ošetření mi poskytl jeden privátní francouzský lékař, který byl moc rád, že si může zase jednou popovídat s bílým kolegou, a tak mi vystavil účet prakticky jen za použitý materiál.

Protože vím, že Vás bude určitě zajímat, jak dopadl náš výlet za pralesními slony, na který jsem se vypravil koncem června ještě s dalšími pěti členy naší misie, rád se s Vámi o své krásné a nezapomenutelné zážitky podělím. Tak tedy :

Na jihovýchodě země, ve výběžku mezi Kongem a Zairem se rozkládá národní park Dzanga – Sangha. Je to místo ztracené v srdci deštného pralesa, který se táhne stovky kilometrů na všechny strany do tří sousedních států. Prý je to jedna z nejzachovalejších částí pralesa na světě. Turisté sem ale nejezdí, protože ve srovnání s národními parky v Keni nebo Tanzanii je Dzanga – Sangha velmi obtížně přístupná. To nás ale neodradilo a ani nás neodradilo období dešťů, které dokázalo ze dne na den změnit hliněné cesty v úplně rozmoklý, blátivý a bahnitý terén.

Když jsme vyjeli z Bozoumu, měli jsme před sebou asi 600 svízelných kilometrů. Během jízdy se kola našeho terénního auta brodila blátivými výmoly a bořila se do mohutných vrstev bahna. Co chvíli nás provázely i vydatné tropické lijáky, které terén před námi stále více zhoršovaly. Naše trasa vedla nejprve přes Carnot ke známým nádherným vodopádům, v nichž jsme se všichni po dlouhé a náročné cestě v horku rádi vykoupani a osvěžili a poté jsme dále pokračovali do Berberati, po Bangui snad druhého nejvýznamnějšího města v zemi. Dá se říci, že Berberati je hlavním střediskem bohaté diamantové oblasti a též důležitou křižovatkou na obchodní cestě do Kamerunu. Ulice lemované krámkami se všim možným se doslova hemží lidmi, mezi nimiž se až neuvěřitelně obratným způsobem proplétají zablácené žluté taxíky, zoufale otlučené a maximálně opotřebované. Patrně by ani jediná z těchto ojetin, sloužících až do úplného rozpadnutí, naší technickou kontrolou

neprošla. Ovšem není tu nouze ani o moderní Mercedesy a Fordy obchodníků s diamanty, které se nyní v období dešťů přímo utápějí v bahně.

V tomto městě jsme se zastavili na biskupství, kde žije jeden staříčkový kněz, který už asi 40 let vášnivě sbírá zajímavé věci o Africe. V malém muzeu, jež vzniklo úpravou velkého přepravního kontejneru, nashromáždil vzácnou unikátní sbírku předmětů vypovídajících o kouzelnictví, které už není možné nikde jinde ve Středoafričské republice zhlédnout – ani v Bangui ne.

Tento laskavý kněz nám ochotně dovolil prohlídnout si vystavené předměty zblízka a podal nám k nim i krátký a zasvěcený výklad. Byly tam roztodivné věci. Tak například kámen se třemi hlavami, který, je-li umístěn na rozcestí, prozradí kouzelníkovi, kdo všechno kolem prošel; potom soška, která - je-li nenápadně postavena do blízkosti dítěte, mu zabrání v růstu, dále rozličné roztomilé figurky s ostrým zobcem, které šaman v noci ožívuje a posílá za nepohodlnými lidmi, aby jim hrotem působily bolest ("likun"), a vůbec mnoho dalších, jak říkal starý kněz, "velmi vážných věcí". Francesca, učitelka z Bozoumu, si chtěla vyfotografovat kouzelníkovy masky, ale její fotografický aparát, který až dosud nikdy nezklamal, jí náhle vypověděl službu. Když jsme toto místo opustili a přijeli do Bayangy, fungoval zase normálně a bez problémů. Mně se podařilo vyfotografovat si kamennou mísu, ve které si kouzelník připravoval své jedy – asi na mě kouzla neplatí. Všichni jsme těch všelijakých kouzel byli ještě plni, když jsme znovu nasedali do našeho terénního vozu a pustili se k jihu až do Bayangy, kde se nachází rozsáhlý národní park, ke kterému jsme směřovali a ve kterém zahlédnout stádo slonů nebylo zas tak snadné. Museli jsme se za nimi vydat až ke křižovatce sloních stezek vedoucích z Konga do Zairu. Zde se sloni vždy zastavují, aby se napili slané vody z bahniska, které se nachází na rozlehlé mýtině obklopené hustým a obtížně prostupným pralesem. Je to patrně jediné místo na světě, kde lze pozorovat pralesní slony, kteří jsou o něco menší než jejich příbuzní ze savany, a kde je také možno jich spoustu vidět po celý rok. Protože k této mýtině žádná cesta nevede, nezbývalo nám nic jiného, než se pěšky prodírat asi 3 km pralesním porostem za pygmejským stopařem, který mačetou zručně prosekával úzkou stezku arazil nám tak cestu vpřed. Čím blíže jsme se k mýtině přibližovali, tím narůstalo nebezpečí, že nečekaně narazíme na divokého slona. Náš pygmejský průvodce neochotně přiznával, že je celá tato akce hodně riskantní a značně nebezpečná, a stále nás jenom úpěnlivě prosil, abychom se pralesem pohybovali co nejtíšeji a hlavně nemluvili. Prales je totiž tak hustý, že slon může být od vás na tři metry, ale vy o něm vůbec nevíte. On však bedlivě sleduje každý váš pohyb. Naštěstí Pygmejové mají skvělý čich a jsou vynikajícími stopaři, takže jsme na cestě narazili pouze na velké sloní stopy a obrovský sloní trus. Když jsme konečně dorazili k mýtině, zahlédli jsme na jejím okraji postavené čihadlo, z něhož bylo možno slony pozorovat již zcela bez nebezpečí a vyfotografovat si je. Před námi byl teď nejtěžší úsek cesty - dostat se bez úhony k čihadlu a přitom nenarazit na žádného slona. Museli jsme být maximálně ostražití a navíc – cestu nám křížila ještě i menší říčka, ve které jsme se za prudkého tropického lijáku museli všichni brodit až po kolena ve vodě. Můžete si představit, jak jsme asi vypadali a jak jsme se cítili, když jsme konečně na čihadlo vylezli. Ale stálo to za to. Pochopitelně stejné útrapy nás čekaly i na zpáteční cestě k autu.

Ještě než jsme se rozjeli zpět do Bozoumu, zastavili jsme se cestou v městečku Nola, jež leží v pralese na velké řece. Přístup k Nole je možný jen na motorovém prámu, na který jsme se nalodili i s autem. Žádný most přes řeku na druhý břeh nevedl. Nola je kouzelné místo mezi kopci pokrytými pralesem, jenž spadá až do řeky, po níž plují pirogy s rybáři lovicími ryby do velikých sítí. Poobědvali jsme tu na místní misii, kterou založili Němci z Kamerunu ještě před první světovou válkou. Oba místní kněží, kteří zde působí, byli naší návštěvou přímo nadšeni. Vždyť do těchto končin nikdo nezavítá, jak je rok dlouhý. Bylo to opravdu moc vřelé přivítání.

Cestou domů jsme rádi přijali pozvání a přespali v jedné pygmejské vesničce. Setkání s Pygmeji bylo pro mne velmi zajímavé. Jsou to lidé menší postavy žijící ve skrytu, hluboko v nitru pralesa, mimo dosah jakékoliv civilizace. Sdružují se v kruhu širší rodiny, která čítá obvykle asi tak 15 až 20 osob. Nemají žádného náčelníka a v pralese neustále kočují z místa na místo. Staví si provizorní chýše, spíše hnízda z větví, a při lovu zvěře používají oštěpy, sítě a samostříly. Ani vláda v Bangui neví, kolik jich ve skutečnosti je. Svůj prales nade vše milují a dokonale znají. Až teprve v posledních letech se část Pygmejů začíná usazovat ve vesnicích, ale těch je jen nepatrná hrstka.

Naprostá většina pak žije nadále roztroušena v pralese, mimo dosah úřadů.

Pygmejové, kteří začali žít usedlým vesnickým životem a učí se číst, psát a obdělávat pole, trvale ve vesnici nevydrží. Často i na několik týdnů odcházejí opakovaně do pralesa, s nímž jsou tak silně citově spjati.

Po šesti dnech skončilo naše průzkumné putování a my jsme se zase v pořádku vrátili zpět do Bozoumu.

Co se týče mé práce v nemocnici, pokračuji v zaběhnutých kolejích.

Velkou radost mi udělalo, když konečně došly léky z Francie a ze Švýcarska, které se mi podařilo vyžebrot ještě za mého pobytu v Lyonu (60 kg). Též Němec, pan Bull, dodržel slovo a přivezl a zprovoznil v naší nemocnici moderní rentgenový přístroj. Zatím ještě nikdo ze “sester” nebyl na tříměsíčním školení, které se týkalo provozu RTG, ale mně to nedalo a s pomocí přiložených příruček jsem se postupně prokousával do tajů tohoto zařízení. K mé velké radosti jsou snímky den ode dne lepší. Hlavní “sestra” chirurgie má z RTG vysloveně dětskou radost a vyvolávání snímků ji přímo fascinuje. Také přišla dodávka chirurgických nástrojů (cca za 28000 DM), které jsem se odvážil objednat si v Německu, když tam pan Bull pobýval na operaci se žlučnickým kamenem. Celou tuto finanční částku hradila společnost DROP. Takže nyní, díky těmto velkým humanitárním darům, je naše nemocnice v Bozoumu jednou z nejlépe vybavených nemocnic v zemi – hned po nemocnici v hlavním městě. Konečně mohu začít i s operacemi, jako jsou transplantace kůže, síťka pro zpevnění kýlních plastik, transoseální trakce atd., které doposud nebylo možné v nemocnici provádět.

Když už se tady zdálo být všechno nadějnějším, zasáhla nás další nečekaná pohroma. Celou zemi teď otřásá stále se prohlubující ropná krize, která se nevyhnula ani Bozoumu. Protože dodávku nafty, jež putovala po řece přes nepokojí zmítaný Zair, zabavil šéf jedné z válčících stran - Katila, ocitlo se mezi jinými i naše město ve velice svízelné situaci. Jelikož nemáme naftu potřebnou pro agregát vyrábějící elektřinu, osvětlují nyní noční Bozoum jenom petrolejky a ohně na dvorcích. To by ještě tak příliš nevadilo, ale horší je, že se díky nedostatku elektřiny zastavil i provoz městské vodárny a město včetně nemocnice ztratilo zdroj kvalitní pitné vody. Výrazně to ztížilo i úklid operačního sálu, sterilizaci nástrojů a celkovou čistotu oddělení. Vždyť třeba i jen obyčejné mytí rukou před operací je teď komplikované. Dříve jsem si umyl ruce pod tekoucí vodou v umyvadle, ale nyní musí staříček zřízenec nejdříve běžet se škopkem ke studni pro vodu a poté mi hrnečkem zvýšky lije vodu na ruce, které si v každém případě musím umýt ještě v alkoholu. Je to situace nezáviděníhodná, ale věřím, že se i to s Boží pomocí překoná.

A co moji pacienti?

Na porodnici jsem před pár dny přivedl na svět císařským řezem krásnou černošskou holčičku. Narodila se ženě, která při svých již třech předchozích porodech vždy o své dítě přišla. V naší nemocnici se jí splnil její vytoužený sen – mít děťátko. Přesřastná maminka ji pojmenovala Marcelline. Myslím, že všichni ti Marcelkové a Marcelky tady by už zaplnili celou třídu jeslí.

Malé děti tu mají podobné legrační nápady jako u nás. Nedávno jsem se svým černým kolegou Lucienem punktoval hnisavý výpotek v hrudníku čtyřleté dcerce místního policejního důstojníka. Ta se našemu zákroku moc bránila a stále zoufale křičela : “Mbigwe ti tene na papa” (Řeknu to tatínkovi) – to jako aby nás za to pak zavřel do vězení. Nic takového se ale nestalo. Policejní důstojník k její velké nelibosti naštěstí nedopustil, aby bozoumští i přespolní pacienti teď místo nemocnice začali vyhledávat šatlavu. Malé slečně už potom nic jiného nezbyvalo, než se na nás ještě jednou pořádně zamračit.

V červenci jsem poprvé uviděl na jasné obloze Jižní Kříž, který je běžně vidět jen na obloze jižní polokoule, ale zde se objevuje pouze jen v některých měsících. Jsem rád, že se mi tato vzácná příležitost naskytla.

Zatím se s Vámi na nějaký čas zase loučím, děkuji všem za modlitby a příležitostně se opět ozvu.

Marcel